

Odnos javnosti do gozdov v mestih na primerih Rožnika in Golovca v Ljubljani

Public Attitude towards Urban Forests – Case Studies of Rožnik and Golovec in Ljubljana

Laura ŽIŽEK*, Janez PIRNAT **

Izvleček:

Žižek, L., Pirnat, J.: Odnos javnosti do gozdov v mestih na primerih Rožnika in Golovca v Ljubljani. *Gozdarski vestnik*, 69/2011, št. 2. V slovenščini z izvlečkom in povzrtkom v angleščini, cit. lit. 8. Prevod avtorja, lektoriranja angleškega besedila Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Raziskava obravnava odnos javnosti do gozdov v mestih. Z anketo med obiskovalci gozdov na Rožniku (R) in Golovcu (G) v Ljubljani ugotavljamo pogostost obiskov gozda in razloge zanje. Ugotavljamo prepoznavnost Zavoda za gozdove Slovenije, primernost označb o delu v gozdu ter odnos do mrtvega drevja v gozdovih. Namen raziskave je ugotoviti mnenje anketiranih o urejenosti gozdov, načinu ureditve lastništva, sečnji v teh gozdovih in o počutju ob obisku. Anketa (priložnostno, neverjetnostno vzorčenje) je bila opravljena v dveh delih – v sklopu množične rekreativne prireditve in na svetovnem spletu. Anketni vprašalnik je v celoti izpolnilo 788 oseb, v raziskavo je bilo vključenih 555 obiskovalcev gozdov na Rožniku in 349 obiskovalcev gozdov na Golovcu. Rezultati so pokazali, da večina anketiranih (66,3 %) gre vsaj enkrat na teden v gozd. Najpomembnejši razlog za obisk gozda je rekreacija (sprehod, tek, kolesarjenje), sledijo sprostitvev po napornem dnevu, sprehod s psom ter umik od ljudi in mestnega vrveža. Večina anketiranih (R – 69,2 %, G – 67,0 %) obiskovalcev je z urejenostjo gozdov relativno zadovoljna. Najbolj jih motijo smeti, uničene klopi in table, viseče, mrtvo in poškodovano drevje. Največji delež anketiranih (R – 40,7 %, G – 35,0 %) meni, da bi morala gozdne parcele bodisi odkupiti bodisi najeti občina, deleža pa se razlikujeta glede na lokacijo (večji delež na Rožniku). Večina anketiranih se strinja z občasno sečnjo v teh gozdovih (R – 87,0 %, G – 86,7 %) in se v gozdovih Rožnika in Golovca počuti varno (R – 77,5 %, G – 74,4 %).

Ključne besede: urbani gozdovi, odnos javnosti, Rožnik, Golovec, Ljubljana, anketa

Abstract:

Žižek, L., Pirnat, J.: Public Attitude towards Urban Forests – Case Studies of Rožnik and Golovec in Ljubljana. *Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry)*, 69/2011, vol. 1. In Slovenian, abstract and summary in English, lit. quot. 8. Translated by authors, proofreading of the English text Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

This research examines the public attitude toward the forests in towns. The authors research the frequency and the reasons for visiting forests with a public survey among the visitors of the forests of Rožnik Hill (R) and Golovec Hill (G) in Ljubljana. We examine how recognizable the Slovenia Forest Service is, the appropriateness of indications of forest works and the attitude towards coarse woody debris in forests. The purpose of this research was to find out the opinion of the surveyees about forest management, the forest ownership regulation, logging in these forests and about general feeling of visitors when they visit the forests. The survey (nonprobability sampling) was conducted in two parts, the first being a mass recreational event and the second an online survey. The survey was filled in by 788 surveyees in total, 555 of them being visitors of forests on Rožnik Hill and 349 of Golovec Hill. The results show that most of the surveyees (66.3%) walk through the forest at least once a week. The main reason for that are recreational activities (walking, jogging, and cycling). It is followed by relaxation after a hard day's work, walking the dog and retreat from people and bustling towns. The majority of the surveyees who visited the forests (R – 69.2%, G – 67.0%) are relatively satisfied with the forest management. They are mostly disturbed by littering, destroyed benches and sign posts and coarse woody debris and damaged trees. The majority (R – 40.7%, G – 35.0%) said that the forest parcels should be bought or rented by the municipality, and here the share differs depending on location (bigger share on Rožnik Hill). Most of the surveyees (R – 87.0%, G – 86.7%) agree with occasional logging in these forests. Most of the surveyees (R – 77.5%, G – 74.4%) feel safe in the forests of Rožnik and Golovec Hill.

Key words: urban forest, public attitude, Rožnik, Golovec, Ljubljana, survey

* L. Ž., univ. dipl. inž. gozd., Brilejeva ulica 16, 1000 Ljubljana, SI

** Doc. dr. J. P., univ. dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

1 UVOD

Ohranjena krajina je stabilna le toliko, kolikor so ohranjeni njeni gradniki – ekosistemi, katerih zgradba in delovanje morata delovati na ohranjenih homeostatskih mehanizmih. Ob tem pa pogosto pozabljamo, da je za ohranjanje narave treba poznati tudi odnos človeka, da je treba zgraditi določen socialni kapital v lokalnem okolju (Plut et al, 2008).

V tem razvoju urbano gozdarstvo ni nobena izjema (Konijnendijk, 2008), njegovo vlogo lahko utemeljimo kar z vsebino, ki je v njegovem imenu. Urbano gozdarstvo mora povezati koncept stabilnega ekosistema – gozda – z idejo in usmeritvijo naravovarstva ter številnimi, zlasti socialnimi potrebami urbane družbe, ki pogosto živi v bližini takšnega naravnega okolja ali, bolje rečeno, je lahko del takega okolja.

Gonilo urbanega gozdarstva je socialni kapital družbe, slednja pa nujno potrebuje tudi vedenje o naravnem okolju, ki jo obdaja. Temelj uspešnega urbanega gozdarstva je torej po eni strani poznavanje mehanizmov za ekosistemsko zgradbo in delovanje ter spremembe gozda, po drugi pa mora graditi na povratnih informacijah, ki jih od javnosti pridobi o svojem delu. Temu bo namenjena naša raziskava.

2 NAMEN

Glavno mesto Ljubljana ima v osrednjem delu dve večji gozdni zaplati – Rožnik in Golovec. Hkrati sta to tudi z obiskom najbolj obremenjeni gozdni površini, zato je to prav gotovo območje, kjer se prepleta veliko interesov. Namen naše raziskave je dopolniti dosedanje izsledke in spoznati potrebe, zahteve in pričakovanja obiskovalcev gozdov Rožnika in Golovca v Ljubljani.

Da bi pridobili mnenje javnosti o gozdovih na Rožniku in Golovcu, smo se odločili za izvedbo ankete med obiskovalci teh gozdov, saj menimo, da so prav »uporabniki« teh gozdov pomembni deležniki pri oblikovanju gozdnogospodarskih ciljev za te gozdove.

Zanimalo nas je, kako pogosto anketirani obiskujejo gozdove in kakšni so njihovi pglavitni razlogi za obisk. Želeli smo izvedeti, kolikšna je prepoznavnost Zavoda za gozdove Slovenije, in

ugotoviti primernost označb za delo v gozdu, ki so na voljo na spletnih straneh ZGS. Zanimal nas je tudi odnos anketiranih do suhega, odmrlega drevja v gozdovih.

Želeli smo izvedeti (za gozdove na Rožniku in na Golovcu):

- ali so anketirani zadovoljni z urejenostjo gozdov ter kaj jih najbolj moti,
- kako bi moralo biti po njihovem mnenju urejeno lastništvo teh gozdov,
- kakšen je njihov odnos do sečnje v teh gozdovih,
- kdo je po njihovem mnenju odgovoren za infrastrukturo (poti, table, klopi, koši za smeti ...),
- ali se počutijo varne v teh gozdovih ter kakšni so razlogi za neprijetno počutje,
- morebitne predloge, pripombe, opažanja.

Ob tem smo oblikovali naslednji hipotezi:

- Anketirana javnost si želi ureditve lastništva gozdnih parcel na Rožniku in Golovcu, odgovornost za ureditev lastništva pripisujejo Mestni občini Ljubljana.
- Anketirana javnost nima odklonilnega odnosa do sečnje v gozdovih na Rožniku in Golovcu.

3 METODE

Odločili smo se za izvedbo neverjetnostnega vzorčenja, ki je v praksi precej razširjeno ter tudi najprimernejše za obseg in možnosti znotraj naše raziskave. Uporabili smo dve obliki priložnostnega vzorčenja, in sicer opravljanje ankete med udeleženci prireditve in anketo na svetovnem spletu (KALTON/VEHOVAR, 2001).

3.1 Oblikovanje anketnega vprašalnika

Vprašalnik je oblikovan v štirih sklopih: prvi zajema splošna vprašanja, drugi obravnava vprašanja glede gozdov na Rožniku, tretji vprašanja glede gozdov na Golovcu, v zadnjem sklopu pa so ponovno splošna vprašanja ter vprašanja o osebnih podatkih (spol, starost, status ...). Prvi in četrti sklop vprašanj so reševali vsi anketirani, drugi in tretji sklop pa tisti anketirani, ki so se opredelili kot obiskovalci gozdov na Rožniku ali obiskovalci gozdov na Golovcu.

Anketni vprašalnik smo oblikovali tako, da bi dobili odgovore na več vprašanj, ki nas zanimajo. Pri vseh vprašanjih (razen pri zadnjem) so bili odgovori že ponujeni, tako da so anketiranci samo obkroževali odgovore, kar je olajšalo reševanje anketnega vprašalnika in skrajšalo čas reševanja. Večinoma je bil mogoč samo en odgovor, kjer pa je bilo mogočih več odgovorov, je bilo to posebej poudarjeno. Za konec smo dodali vprašanje oz. možnost, da anketirani dopišejo svoje predloge, mnenja ali opažanja o gozdovih na Rožniku in Golovcu.

3.2 Testiranje anketnega vprašalnika

Preden smo vprašalnik dokončno oblikovali, smo ga testirali z anketiranjem naključnih mimoidočih v Mostecu v ponedeljek, 4. maja 2009, med 11. in 12. uro dopoldne. Za sodelovanje smo prosili trinajst mimoidočih, deset jih je bilo pripravljenih sodelovati. S testiranjem vprašalnika smo želeli ugotoviti, ali so vprašanja napisana razumljivo, ali so odgovori, ki so podani, smiselni ter predvsem to, koliko časa traja izpolnjevanje vprašalnika. Nato smo pri nekaterih vprašanjih slogovno popravili besedilo, vprašalnik smo lektorirali, dodelali smo videz vprašalnika. Ker ni bilo večjih vsebinskih sprememb, smo tudi odgovore prvih desetih anketirancev vključili v obdelavo rezultatov.

3.3 Izvajanje ankete

Anketo smo izvajali v dveh delih. Prvi del anketiranja je potekal v soboto, 9. maja 2009, v okviru prireditve 53. Pohod ob žici. Pohod ob žici je vsakoletna prireditev, posvečena spominu na okupirano Ljubljano, ki je bila med letoma 1942 in 1945 ograjena z bodečo žico. Trasa Poti ob žici (prej Pot spominov in tovarištva) je speljana po trasi takratne bodeče žice. Ker je precejšen del pohodnikov tudi občasnih ali rednih obiskovalcev gozdov na Rožniku in Golovcu, smo se odločili, da je to primerna priložnost za izvajanje ankete, ki smo jo izvajali na dveh točkah, in sicer pri Koseškem bajerju ter na križišču Dolenjske ceste in Peruzzijske ceste na Rudniku. Na vsaki točki smo postavili mizo z dvema klopema, anketiranci so si lahko postregli s piškoti in bonboni. Vsak, ki je sodeloval v anketi, je prejel svinčnik z radirko,

razdelili smo tudi zloženske Zavoda za gozdove Slovenije o gozdnem bontonu, gozdnih požarih in varnem delu v gozdu. Izvajanje ankete je potekalo med pol sedmo in deseto uro dopoldne.

Drugi del anketiranja je potekal na spletu. Anketo smo postavili na portalu: www.surveymonkey.com, ki omogoča zbiranje, prenašanje in analiziranje rezultatov. Anketni vprašalnik je bil objavljen na naslovu:

http://www.surveymonkey.com/s.aspx?sm=TmBmChue9u2vUONmcOGmDA_3d_3d.

Anketa na spletu je potekala od sobote, 30. maja 2009, od 13. ure do petka, 19. junija 2009, do 19. ure, torej 20 dni.

3.4 Odziv

Odziv na anketo je bil, presenetljivo, zelo pozitiven in precejšen, saj smo dobili odgovore kar 788 anketirancev. V anketi je sodelovalo 852 oseb, vendar pa nekaj anketiranih (7,5 %) vprašalnika ni izpolnilo do konca. V Mostecu smo pridobili 10 vprašalnikov, na Koseškem bajerju 149, na rudniku 166, prek spletne ankete pa 463, skupaj 788 popolnih odgovorov.

V našem primeru je tako število anketiranih kar precejšnje, vendar, žal, naša anketa ne temelji na slučajnostnem vzorčenju, kar bi nam dalo objektivni vpogled v mnenje obiskovalcev. Tako smo lahko pridobili le mnenje anketiranih obiskovalcev. Z objavami o izvajanju ankete na čim bolj različnih spletnih zbirališčih (forumi, portali) ter z izvajanjem ankete na množični rekreativni prireditvi pa smo poskušali zagotoviti čim večji vzorec anketiranih različnih starosti, ki bo lahko relevanten pripomoček pri nadaljnjem delu z gozdovi Rožnika in Golovca.

4 REZULTATI

V nadaljevanju navajamo rezultate po posameznih vprašanjih.

4.1 Prvi sklop vprašanj

Kako pogosto hodite v gozd (ni pomembno v katerega)?

Preglednica 1: Rezultati o pogostosti obiskovanja gozdov

	Delež [%]
Vsak dan	14,3
Od 3- do 5-krat na teden	20,8
Od 1- do 2-krat na teden	31,2
Nekajkrat na mesec	22,6
Enkrat na mesec	5,1
Nekajkrat na leto	5,6
Nikoli	0,4
	100,0

Obkrožite dva za Vas najpomembnejša razloga za obisk gozda.

Preglednica 2: Razlogi za obisk gozdov

	Delež [%]
Druženje s prijatelji	4,0
Rekreacija (sprehod, tek, kolesarjenje)	36,7
Nabiranje plodov (kostanj, gobe, borovnice ...)	6,5
Sprostitev po napornem dnevu	13,7
Opazovanje dreves in živali	7,4
Umik od ljudi in mestnega vrveža	11,8
Zdravje	5,6
Sprehod s psom	12,8
Drugo	1,6
	100,0

Katera organizacija po Vašem mnenju skrbi za gozdove na Rožniku in Golovcu (izdeluje načrte, odloča, katero drevje je dovoljeno posekati, skrbi za gozdne učne poti ipd.)?

Preglednica 3: Katera organizacija skrbi za gozdove na Rožniku in Golovcu?

	Delež [%]
Zveza gozdarjev Slovenije	5,3
Mestna občina Ljubljana	31,3
Zavod za gozdove Slovenije	37,3
Gozdno gospodarstvo Ljubljana	26,0
	100,0

Na fotografiji je označba za delo v gozdu. Kakšno je Vaše mnenje?

Slika 1: Fotografija označbe za delo na Golovcu

Preglednica 4: Primernost velikosti označbe za delo v gozdu

	Delež [%]
Označba je dovolj velika.	50,3
Označba bi morala biti večja.	45,9
Take označbe niso potrebne.	1,6
Drugo	2,2
	100,0

Na fotografiji je označba za delo v gozdu. Kakšno je Vaše mnenje?

Slika 2: Fotografija označbe za delo v gozdu

Preglednica 5: O primernosti vsebine označbe za delo v gozdu

	Delež [%]
Označba dobro opisuje, da se izvajajo dela v gozdu.	77,5
Moralo bi biti nazorneje opisano, da se izvajajo dela.	21,3
Menim, da take označbe niso potrebne.	1,3
	100,0

Ali se kdaj sprehajate/tečete/kolesarite po gozdovih na Rožniku in Golovcu?

Preglednica 6: Deleži in število anketiranih obiskovalcev glede na obiskovanje gozdov na Rožniku in Golovcu

	Število	Delež [%]
Da, po obeh.	270	34,3
Da, samo po Rožniku.	285	36,2
Da, samo po Golovcu.	79	10,0
Ne.	154	19,5
	788	100,0

4.2 O gozdovih na Rožniku in na Golovcu

Ali ste zadovoljni z urejenostjo gozdov na Rožniku/Golovcu?

Preglednica 7: O urejenosti gozdov na Rožniku in Golovcu

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Zelo	26,8	30,9
Še kar	69,2	67,0
Sploh ne	4,0	2,0
	100,0	100,0

Kaj Vas najbolj moti?

Preglednica 8: Najpogostejši dejavniki, ki motijo anketirane obiskovalce gozdov na Rožniku in Golovcu.

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Viseče, mrtvo in poškodovano drevje	17,7	21,8
Uničene klopi, table	31,5	25,9
Zaraščenost, nepreglednost	6,3	9,2
Smeti	34,5	34,1
Blatne, neurejene poti	7,1	6,5
Drugo	3,0	2,4
	100,0	100,0

Kako bi moralo biti po Vašem mnenju urejeno lastništvo gozdov na Rožniku/Golovcu?

Preglednica 9: O načinu ureditve lastništva gozdov na Rožniku in Golovcu

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Gozdne parcele naj ostanejo v lasti zasebnih lastnikov.	9,9%	16,9
Gozdne parcele bi morala odkupiti občina in za gozd skrbeti tako, da bo urejen za obiskovalce.	40,7%	35,0
Gozdne parcele bi morala odkupiti država in za gozd skrbeti tako, da bo urejen za obiskovalce.	14,1%	13,8
Občina bi morala vzeti gozdne parcele v najem in skrbeti za urejenost gozda.	17,8%	16,3
Država bi morala vzeti gozdne parcele v najem in skrbeti za urejenost gozda.	4,1%	4,3
Ne vem, nimam mnenja.	13,3%	13,8
	100,0%	100,0

Kakšno je Vaše mnenje o sečnji dreves v gozdovih na Rožniku/Golovcu?

Preglednica 10: O sečnji v gozdovih na Rožniku in Golovcu

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Občasna sečnja dreves je potrebna, saj je treba odstraniti odmrlo, viseče drevje, ki je nevarno za obiskovalce.	63,4	62,4
Lastniki gozdnih parcel na Rožniku imajo pravico do občasnega poseka drevja, saj je to gozd kot vsi drugi.	11,1	12,2
Lastniki gozdnih parcel na Rožniku imajo pravico do občasnega poseka drevja, vendar z upoštevanjem potreb obiskovalcev.	12,5	12,0
Na Rožniku ne bi smeli ničesar posekati, razen v izjemnih primerih (ujme, lubadarji ...).	10,1	7,5
Na Rožniku ne bi smeli ničesar posekati.	0,4	1,6
Ne vem, nimam mnenja.	2,5	4,2
	100,0	100,0

Kdo bi moral po Vašem mnenju skrbeti za infrastrukturo na Rožniku/Golovcu (urejenost poti, klopi, table, koši za smeti ...)?

Preglednica 11: Odgovornost za infrastrukturo na Rožniku in Golovcu

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Občina	72,6	66,5
Država	6,7	11,5
Zavod za gozdove Slovenije	8,5	10,6
Lastniki gozdov	6,3	7,7
Turistična društva	1,1	0,6
Obiskovalci sami	2,3	0,6
Drugi	2,5	2,6
	100,0	100,0

Na Rožniku/Golovcu posekajo ... ?

Preglednica 12: O količinski primernosti sečnje v gozdovih na Rožniku in Golovcu

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Ravno prav dreves	28,8	38,0
Premalo dreves, lahko bi jih posekali več.	11,5	13,3
Preveč dreves	10,3	7,8
Ne vem, nimam mnenja.	49,4	40,9
	100,0	100,0

Se na Rožniku/Golovcu počutite varno?

Preglednica 13: O počutju v gozdovih na Rožniku in Golovcu

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Da.	77,5	74,4
Včasih me je strah.	20,4	22,1
Ne.	2,2	3,4
	100,0	100,0

Zakaj se ob obisku gozdov na Rožniku/Golovcu ne počutite varne?

Preglednica 14: Razlogi za neprijetno počutje v gozdovih na Rožniku in Golovcu

	Rožnik [%]	Golovec [%]
Zaradi ljudi	35,0	29,8
Zaradi visečega drevja	4,8	6,3
Zaradi divjih živali (medved, divji prašič ...)	10,4	11,8
Zaradi psov brez lastnikov	24,1	23,2
Zaradi kloпов, komarjev	22,8	27,9
Drugo	2,8	1,1
	100,0	100,0

4.3 Zadnji sklop vprašanj

Na spodnjih fotografijah sta suhi drevesi. Prvo je ob poti, drugo pa je umaknjeno bolj v gozd. Kakšno je Vaše mnenje?

Preglednica 15: Odgovori anketiranih o poseku suhega, odmrla drevesa ob poti

	Delež [%]
Drevo naj posekajo v vsakem primeru zaradi varnosti obiskovalcev.	38,3
Drevo naj posekajo, če bi lahko padlo ali se zlomilo.	49,2
Drevo naj pustijo tako, kot je, saj je tudi mrtvo drevje del gozda.	12,5
	100,0

Slika 3: Suho drevo ob poti

Slika 4: Suho drevo, ki ni neposredno ob poti.

Preglednica 16: Odgovori anketiranih o poseku suhega, odmrla drevesa, ki ni neposredno ob poti.

	Delež [%]
Drevo naj posekajo zaradi varnosti obiskovalcev.	10,1
Drevo naj posekajo, da se škodljivci z drevesa ne bodo širili naprej.	44,0
Drevo naj pustijo tako, kot je, saj ne ogroža sprehajalcev.	13,6
Drevo naj pustijo tako, kot je, saj je tudi mrtvo drevje del gozda.	32,2
	100,0

Kdo bi moral po Vašem mnenju poskrbeti za odstranitev takšnih dreves?

Preglednica 17: Odgovornost za odstranitev suhih, odmrlih dreves

	Delež [%]
Lastniki gozdne parcele, na kateri je drevo.	49,5
Občina	24,6
Zavod za gozdove Slovenije	24,4
Drugi	1,5
	100,0

Spol

Preglednica 18: Struktura anketiranih po spolu

	Delež [%]
Ženski	62,9
Moški	37,1
	100,0

Status

Preglednica 19: Struktura anketiranih glede na njihov status

	Delež [%]
Dijak/-inja	6,9
Študent/-ka	28,2
Zaposlen/-a	50,5
Nezaposlen/-a	2,9
Upokojenec/-ka	11,5
	100,0

Starost

Preglednica 20: Struktura anketiranih glede na starost

	Delež [%]
Od 15 do 30 let	47,8
Ood 31 do 45 let	24,4
Od 46 do 60 let	17,9
Več kot 60 let	9,9
	100,0

Ali ste lastnik oziroma solastnik gozda?

Preglednica 21: Struktura anketiranih glede na lastništvo gozdov

	Delež [%]
Da, v gozdu tudi gospodarimo (redno ali občasno).	8,6
Da, vendar v gozdu ne gospodarimo.	4,9
Ne, bom pa verjetno gozd podedoval/-a.	12,2
Ne.	74,2
	100,0

5 RAZPRAVA

V naši raziskavi o odnosu javnosti do gozdov v mestih smo pridobili odgovore 788 oseb. Dobra tretjina vprašanih je obiskovalcev gozdov na Rožniku in na Golovcu. Nekoliko večji delež anketiranih je obiskovalcev samo Rožnika, deseta vprašanih pa obiskovalcev samo gozdov na Golovcu. Malo manj kot petina sodelujočih v anketi ne obiskuje obeh gozdov. Tako smo pridobili mnenja 555 obiskovalcev gozdov na Rožniku in 349 obiskovalcev gozdov na Golovcu.

Lahko klepamo, da gozd igra pomembno vlogo v življenju anketiranih oseb, saj se tja vsak dan odpravi kar slabih 15% anketiranih, večina anketiranih pa gre vsaj enkrat na teden v gozd.

Za najpomembnejši razlog za obisk gozda se je izkazala rekreacija (sprehod, tek, kolesarjenje), sledijo sprostitvev po napornem dnevu, sprehod s psom ter umik od ljudi in mestnega vrveža. Tretja skupina s podobnimi deleži odgovorov: nabiranje plodov, opazovanje dreves in živali ter zdravje. Tako lahko ugotovimo, da je v mestnem okolju gozd prevzel predvsem nalogo zagotavljanja možnosti za rekreacijo, je pa tudi prostor, kjer se ljudje lahko umaknejo v tišino, se sprostijo po napornem dnevu v službi ali gredo na sprehod s psom. Nabirajo tudi plodove (borovnice, kostanj ...), vendar je tega manj. Morda bi pričakovali večji delež teh odgovorov, saj sta navadna borovnica (*Vaccinium myrtillus* L.) in pravi kostanj (*Castanea sativa* Mill.) precej pogosta v gozdovih Rožnika in Golovca.

S tretjim vprašanjem smo želeli ugotoviti prepoznavnost Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS). V raziskavi ZGS/1999 (LESNIK, 2001) so namreč ugotovili, da je prepoznavnost ZGS kot organizacije, ki usmerja gospodarjenje z gozdovi, precej slaba, saj jo je kot tako prepoznalo manj kot 10 % anketiranih, čeprav sta skoraj dve tretjini anketiranih že slišali za ZGS.

Kot organizacijo, ki skrbi za gozdove na Rožniku in Golovcu, je v naši anketi ZGS prepoznala dobra tretjina anketiranih. Menimo, da je ta delež večji, kot je sicer med meščani oziroma obiskovalci gozdov Rožnika in Golovca, saj je bilo med sodelujočimi v anketi tudi kar nekaj gozdarjev ter študentov gozdarstva. Zagotovo pa se je dejanski delež povečal v zadnjih desetih

letih. Dobra petina anketirancev je menila, da je ta organizacija Gozdno gospodarstvo Ljubljana, največji delež v starostni skupini od 46 do 60 let. tak odgovor smo deloma pričakovali, saj je bilo slovensko gozdarstvo pred letom 1993 organizirano v okviru območnih gozdnih gospodarstev. Presenetilo pa nas je dejstvo, da je skoraj vsak tretji vprašani menil, da je Mestna občina Ljubljana tista, ki pripravlja načrte, odloča, katero drevje je dovoljeno posekati ipd. Pri tem vprašanju smo anketiranim ponudili štiri odgovore, nismo pa ponudili izbire »Ne vem.« Želeli smo namreč izvedeti, kdo je po njihovem mnenju odgovoren za te gozdove, četudi morda ne vedo odgovora. Izkazalo se je, da bi bilo bolje, če bi ponudili tudi možnost »Ne vem.« Tako bi dobili bolj realne rezultate.

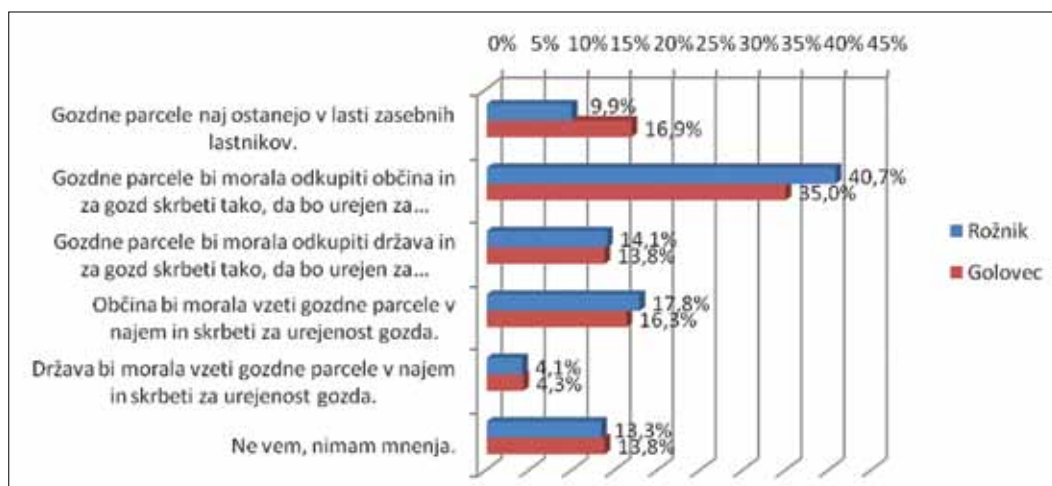
Ena izmed tem, ki nas je zanimala, je bila tudi označba za delo v gozdu. Na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije si lahko lastniki in izvajalci del natisnejo opozorilno označbo za delo v gozdu.

Slika 5: Označba za delo v gozdu, dosegljiva za tisk na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije (Označba za..., 2009)

Tako smo anketirane spraševali, ali menijo, da je ta označba dovolj velika, ter ali menijo, da označba dovolj dobro opisuje nevarnosti pri delu v gozdu. Rezultati so pokazali, da je polovica anketiranih zadovoljna z velikostjo označbe, hkrati pa je slaba polovica vprašanih menila, da bi morala biti označba večja. Večina je menila, da je vsebina označbe dovolj nazorna, zato na tem mestu lahko zapišemo, da je vsebina označbe za delo v gozdu primerna, smiselno pa bi bilo označbe pripraviti v

Nadaljevanje na strani 115

Slika 6: Primerjava odgovorov anketiranih glede načina ureditve lastništva gozdov na Rožniku in Golovcu

Nadaljevanje s strani 98

večjem formatu. Anketirani so nanizali tudi nekaj koristnih predlogov za postavitev tabel – predlagali so, naj bo označba samostojna, na posebni tabli, vidna z obeh smeri hoje ob poti ter naj bi označevala območje, na katero se nanaša.

Večina anketiranih obiskovalcev je bila z urejenostjo gozdov relativno zadovoljna, nekaj več jih je bilo zelo zadovoljnih z gozdovi na Golovcu, zelo majhen delež anketiranih ni bil zadovoljen z urejenostjo teh gozdov. Obiskovalce najbolj motijo smeti, uničene klopi in table, viseče, mrtvo in poškodovano drevje; slednje nekoliko bolj na Golovcu. V raziskavi, ki jo je izvedel Mlinar leta 1971 (MLINAR, 1971, v LESNIK et al., 1993), so obiskovalce Rožnika najbolj motili: avtomobilski promet in kolesarji, odpadki, zanemarjenost, nenegovanost gozda, okrnjenost narave ter slabo urejena cesta, pot, prah na cesti.

Drugi najbolj moteči dejavnik so uničene klopi in table. Pri tem velja omeniti, da je dober primer prakse označevanja poti, izdelave informacijskih tabel v mestnih gozdovih Celja, kjer so to povezali s celostno grafično podobo, ki je del vseh oznak. Skrbijo tudi za takojšno zamenjavo uničenih tabel ali oznak, saj so ravno oznake in informativne table pokazatelj skrbnosti do gozdov in ogledalo upravitelja gozdov. Pohvaliti velja enotno podobo oznak in informacijskih tabel, ki so v gozdovih Rožnika, treba pa je ažurno poskrbeti za sanacijo ali zamenjavo uničenih oznak. Na Golovcu so

trenutno le posamezne, nepovezane učne poti (Oš Poljane) ali tematske poti (Srčna pot). Anketirani so večkrat poudarili, da na Golovcu ni dovolj oznak poti ter da bi si želeli več klopi.

V grafikonu so prikazani deleži posameznih odgovorov pri vprašanju o načinu urejenosti lastništva teh gozdov. Največji delež anketiranih meni, da bi morala gozdne parcele odkupiti občina, deleža pa se razlikujeta glede na lokacijo. Zanimala nas je namreč razlika med gozdovi na Rožniku in Golovcu. Rezultati so potrdili naša pričakovanja, torej da so razlike med lokacijama. Pri primerjavi deležev odgovorov, naj gozdne parcele odkupi občina, je bil večji delež odgovorov pri obiskovalcih gozdov na Rožniku. Medtem ko je bil pri odgovoru, naj gozdne parcele ostanejo v zasebni lasti, večji delež pri obiskovalcih gozdov na Golovcu.

Za ponazoritev omenjene trditve naj dodamo komentar ene izmed anketirank: »Nekaj parcel, zelo majhnih na območju Rožnika oz. Šišenskega hriba, je v lasti moževih sorodnikov, tako da vem, da je gospodarjenje s temi gozdovi problematično. Meščani lesa za kurjavo v glavnem ne rabimo, funkcija tega gozda je pretežno rekreacijska, poleg tega so to pljuča mesta, lastniki ne morejo prosto razpolagati z njim, zato je smiselno, da jih v svoje upravljanje kot parke prevzame MOL. Z Golovcem pa mislim, da je malce drugače. Je obsežnejše področje, ni v celoti obkroženo z mestom, ampak se prek Lipoglava izteka proti Posavskemu hribovju oz. tam situacija manj poznam.«

Omeniti moramo, da smo del ankete izvajali na rekreativni prireditvi, ki je posvečena spominu na okupirano Ljubljano, zato je treba upoštevati tudi, da se te prireditve udeleži večji delež ljudi, ki imajo liberalnejše prepričanje, kar na splošno pomeni tudi večjo naklonjenost javni lastnini.

Pri drugih odgovorih opazimo zelo majhne razlike. Zanimivo je tudi, da le dobra desetina anketiranih ni imela mnenja o tej tematiki oziroma jih ni zanimala, saj smo pričakovali večji delež. Ugotovimo pa lahko, da je večina anketiranih menila, da je Mestna občina Ljubljana tista, ki naj poskrbi za ureditev lastništva v teh gozdovih z odkupom ali najemom gozdnih parcel. Tako smo potrdili prvo domnevo: anketirana javnost si želi ureditve lastništva gozdnih parcel na Rožniku in Golovcu, odgovornost za ureditev lastništva pa pripisujejo Mestni občini Ljubljana.

Druga domneva, ki smo si jo postavili na začetku našega dela, se je potrdila z rezultatom, da je zanemarljivo majhen delež anketiranih povsem nasprotoval sečnji v teh gozdovih. Delež tistih, ki sečnji v teh gozdovih nasprotujejo, razen v izjemnih primerih (ujme, lubadarji ...), je bil okrog desetine, na Golovcu se je z občasno sečnjo strinjalo celo nekaj manj anketiranih, kar potrjuje našo drugo domnevo: anketirana javnost nima odklonilnega odnosa do sečnje v gozdovih na Rožniku in Golovcu.

Večina anketiranih je skrb za infrastrukturo (urejenost poti, klopi, table, koši za smeti ...) pripisala Mestni občini Ljubljana.

Glede mnenja o količinski primernosti sečnje v teh gozdovih pa smo dobili morda nekoliko nepričakovane rezultate. Omeniti moramo, da je bila anketa izvedena le nekaj tednov potem, ko so na Rožniku (ob Cesti na Rožnik) na zahtevo lastnikov posekali večjo količino lesa, zato smo pričakovali večji delež mnenj o pretirani sečnji. Izkazalo pa se je, da je le desetina anketiranih menila, da se v gozdovih na Rožniku poseka preveč drevja, le nekaj manj je bil rezultat za gozdove Golovca. Malce večji delež je pravzaprav menil, da se v teh gozdovih poseka premalo drevja, da

bi ga lahko posekali več. Malo manj oz. malo več kot tretjina jih je menila, da se poseka ravno prav drevs. Slaba polovica vprašanih o tej tematiki ni imela izoblikovanega mnenja oz. ni mogla podati ocene.

Večina obiskovalcev gozdov Rožnika in Golovca se ob obisku počuti varna, približno petino obiskovalcev je občasno strah, največkrat zaradi ljudi ter klopotov in komarjev ter psov brez lastnikov.

V zadnjem delu ankete nas je zanimal odnos anketiranih do suhega, odmrlega drevja. Večina jih je menila, naj se odmrlo drevo, ki je ob poti, odstrani. Če je drevo umaknjeno v gozd in ni neposredno nevarno za obiskovalce, je slaba polovica odgovorila, naj se drevo pusti. Slaba polovica odgovorov, naj bi drevo posekali, da se škodljivci z drevesa ne bodo širili naprej, kaže na dobro zavedanje anketiranih, da je treba spremljati zdravje gozdov in da je treba poskrbeti za pravočasno odstranitev napadenih dreves. Kot odgovorne za odstranitev takih dreves je polovica opredelila lastnike parcele, na kateri je drevo, približno po četrtnina pa občino in ZGS.

Menimo, da smo z velikim številom anketiranih dosegli raznoliko strukturo po starosti in statusu, po spolu pa je prevladoval večji delež žensk – slabi dve tretjini. Večina anketiranih je bila nelastnikov gozdov, dobra desetina pa nelastnikov, ki bo gozd najverjetneje podedovala. Med anketiranimi je bilo lastnikov gozdov dobra desetina, večina med njimi tudi redno ali občasno gospodarji. Obiskovalci gozdov na Rožniku in Golovcu so tako večinoma nelastniki gozdov, kar še dodatno poudari pomen gozdarjev na Zavodu za gozdove Slovenije, ki so v službi vseh državljanov in s svojim strokovnim delom zagotavljajo usmerjanje razvoja gozdov tako, da gozdovi lahko nudijo višjo kakovost življenja nam vsem.

6 ZAKLJUČEK

Z ekstenzivno urbanizacijo postaja čedalje bolj potrebno in aktualno zavedanje o pomembnosti prisotnosti gozdov oz. zelenih površin v mestih. Na aktualnost te tematike kaže tudi presenetljivo velik odziv na anketo, kar daje vedeti, da meščane dogajanja z gozdom in v gozdu zanimajo in imajo o tem tudi mnenje. Gozdove v mestih, še posebno tiste, ki so v samem središču mesta (Rožnik),

1 Pri sestavljanju anketnega vprašalnika smo name-noma uporabili izraz lubadarji (in ne podlubniki, kot bi bilo pravilneje), da je bil izraz bolj poljuden in s tem anketirancem bolj razumljiv.

prebivalci dojemajo kot del mesta, ki mora biti urejen za obiskovalce in njihove potrebe. Večina anketiranih je namreč izrazila mnenje, da je treba urediti razmere na področju upravljanja z gozdnimi površinami v mestu – bodisi z odkupom parcel bodisi z najemom. Bolj izrazita želja je izkazana za območje gozdov na Rožniku.

Anketirani obiskovalci gozdov na Rožniku in Golovcu nimajo odklonilnega odnosa do sečnje, kar je dodatna spodbuda upravljavcem in načrtovalcem v teh gozdovih, saj so tako že postavljeni temelji za skupno sodelovanje pri opredeljevanju gozdnogospodarskih ciljev v gozdovih, kjer je rekreacija glavni razlog za obisk.

V Ljubljani se je zgodil velik premik v urejanju gozdov s sprejetjem Odloka o razglasitvi gozdov s posebnim namenom (41. seja Mestnega sveta, 5. julij 2010), s katerim so določena območja gozdov s posebnim namenom, ki imajo izjemno poudarjene socialne funkcije, med njimi tudi gozdovi na Rožniku in Golovcu. Odlok določa način gospodarjenja s temi gozdovi, odgovornost za gospodarjenje in izvajanje del, urejanje in opremo v teh gozdovih. Predvsem pa Mestno občino Ljubljana zavezuje k zagotavljanju sredstev za izplačilo odškodnin lastnikom gozdnih parcel zaradi omejitev uživanja lastnine ter za odkup gozdnih parcel na območju gozdov s posebnim namenom na zahtevo lastnika. Odkupna cena gozda se določi na podlagi cennitve sodnega izvedenca gozdarske stroke in se v proračunu občine izvaja v okviru predvidenih letnih finančnih sredstev za ta namen.

Tako je tudi Ljubljana dobila pravno podlago za urejanje mestnih gozdov. Z našo raziskavo smo želeli prispevati k poznavanju mnenj uporabnikov teh gozdov, ki bodo lahko koristen pripomoček pri nadaljnjem delu z zelenim zakladom mesta.

7 ZAHVALA

Zahvaljujemo se Timingu Ljubljana, ki so nam prijazno dovolili izvajanje ankete na njihovi prireditvi, 53. Pohodu ob žici.

8 SUMMARY

Urban forests have specific characteristics. These characteristics mostly concern the visitors' demands and less the forest owners. These forests

are daily used by many people, which can be seen in many different interests to this same space. Our capital Ljubljana has two bigger forest patches in its central part – Rožnik Hill and Golovec Hill. Recreation plays the most important role in these forests and visitors take a big part in the setting of Forest Management goals, therefore their needs and demands were the focus of our research. We decided to obtain public opinion about forests in Rožnik and Golovec by conducting a survey among visitors of these forests.

We were interested in how often the surveyees visit forests and what their main reasons for visiting are. We wanted to find out how recognizable Slovenia Forest Service (ZGS) is and how suitable the forest work signs are in these forests (these signs were found on ZGS's website). We were also interested what the surveyees think about the dry, coarse woody debris in forests. We wanted to examine the following issues for both, Rožnik and Golovec Hill: are people satisfied with the forest management and what are they most disturbed by; how should the forest ownership be regulated; what they think about logging in these forests; who is responsible for infrastructure (paths, sign posts, benches, dustbins, etc); do they feel safe in the forests and/or why not; their suggestions, comments and observations for improving safety in these forests. We made two hypotheses: 1) the surveyed public wants the ownership of the forests parcels on Rožnik and Golovec Hill to be regulated and the City of Ljubljana is responsible for it; 2) the surveyed public has no negative relations towards logging in forests on Rožnik and Golovec Hill.

The survey was conducted in two parts. The first part was conducted on Saturday, May 9, 2009 during the recreational event »53. pohod ob žici« (walking around Ljubljana). The second part was conducted online on the web portal www.surveymonkey.com between May 30 and June 19, 2009. 788 persons filled in the whole questionnaire.

It can be deduced that the forest plays an important role in the life of surveyees, because a lot of people go to the forest every day. Most of the surveyees go to the forest at least once a week. The most important reason for visiting a forest

is exercising (walking, jogging, and cycling). It is followed by relaxation after a hard day's work, walking the dog and a retreat from people and city bustle. There is also the third group of answers with three different reasons who had the same share of answers: collecting forest fruits, watching trees and animals and health reasons. The third question in the questionnaire was intended to examine the visibility and recognition of Slovenia Forest Service (ZGS). One third of the surveyees recognized Slovenia Forest Service as the service managing the forests on Rožnik and Golovec Hill, which is, in our opinion, more than if we had conducted the survey with the probability sample. Almost a third of surveyees think that the City of Ljubljana is the responsible institution for planning and executing the plans for logging the trees and similar. Forest work signs (available on the web pages of ZGS) describe the forest works well, think the surveyees; however, they think that the signposts should be more visible and work area should also be marked by the warning signs.

Most of the surveyees are relatively satisfied with the forest management. They are very disturbed by littering, destroyed benches and signposts, hanging, coarse woody debris and damaged trees. The questionnaire included the following answers about Rožnik and Golovec Hill ownership regulation: most of the people think that the forest parcels should be bought by the municipality, however, the shares differ regarding location (larger share on Rožnik Hill). The first hypothesis proved to be true. It was also found out that a very small percentage of the surveyees are strictly against the logging in these forests. Around one tenth of people are against logging, except in extreme situations. Most of the surveyees however agree with occasional logging.

Most of the surveyees think that the City of Ljubljana should manage the forest infrastructure. Less than a half of surveyees has no opinion or cannot give estimation about the quantity of logging so far; the shares are equally distributed regarding both locations. Similar distribution of opinion can also be found for too many, and for too few logged trees. Most of the visitors

feel safe in these forests, around a third of them occasionally feel afraid, mostly because of people, ticks, mosquitoes, and stray dogs. The last part of the questionnaire was intended for examining people's opinion on snags left in the forests. Most of them think that snags along the paths should be removed.

The surveyed visitors of forests on Rožnik and Golovec Hill haven't got a negative opinion about logging, which is an additional encouragement for the forest managers and planners, because now we have a supporting element for cooperation in setting the forest management goals in forests, where the main reason for visiting is recreation.

9 VIRI

- Kalton, G./Vehovar, V., 2001. Vzorčenje v anketah. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede, 189 s.
- Konijnendijk, C. C., 2008. The Forest and the City. The cultural Landscape of Urban Woodland. Springer, 245 s.
- Lesnik, A., 2001. Uspostavljanje javne gozdarske službe za popularizacijo gozdov: specialistično delo. Samozaložba, Ljubljana, 108 s.
- Lesnik, T./Žonta, I./Pirnat, J., 1993. Opredelitev mestnih in primestnih gozdov na primeru Ljubljane. V: Mestni in primestni gozd – naša skupna dobrina: zbornik republiškega posvetovanja v okviru tedna gozdov, Ljubljana, 27. maj 1993. Golob S. (ur.), Zveza društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije, Ljubljana, s. 32–49.
- Odlok o razglasitvi gozdov s posebnim namenom, 2010. Mestna občina Ljubljana, Ljubljana. URL: <http://www.ljubljana.si/file/730050/21.-toka--odlok-gozdovi.pdf>.
- Označba za delo v gozdu. 2009. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije. URL: http://www.zgs.gov.si/file-admin/zgs/main/img/CE/tehnologija/Pozor_secnja.pdf. (12. julij 2009).
- Plut, D./Cigale, D./Lampič, B./Mrak, I., 2008. Trajnostni razvoj varovanih območij – celostni pristop in aktivna vloga države. Raziskovalna naloga, 189 s., URL: http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/geo/Publikacije/priloznostno/CRP_zavarovana_Plut_08.pdf.
- Žižek L., 2010. Odnos javnosti do gozdov v mestih na primerih Rožnika in Golovca v Ljubljani. Diplomaska naloga, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Ljubljana, 72 s.